

EEEH Dergi
Eşit, Erişilebilir, Engelsiz Hayat

Sayı: 50

Nisan 2018

Editörler: Elif Emir Öksüz, Deniz Aydemir Döke, Meral Sözen.

Yazım Denetimi: Gülcan Altun, Pınar Yavuz.

Web Sorumlusu: Burak Sarı.

Ses Teknik Destek: Burak Sarı.

Yayınlayan: Engelsiz Erişim Derneği.

İletişim Bilgileri:

Web: <http://eeeh.engelsizerisim.com>

E-posta: eeehdergi@gmail.com

Facebook: www.facebook.com/eeehdergi

Twitter: www.twitter.com/eeehdergi

İçindekiler

İçindekiler	2
Editörden	3
Benim İçin Bağımsız Yaşam.....	5
Mutfak İşlerine Sıfırdan Giriş 5	9
Benimle Oynar mısın, Ama Körcülce?.....	18
Pervin Savurer Cengiz ile Otizm Üzerine Söyleşi.....	21
Toplumsal Cinsiyet ve Türkiye’de Engelli Kadın Olmak	26
Ölünce Özgürleşen Engelliler	29
İyi İnsanlar A'dan Z'ye Sıralı Tam Liste	31
Öylesine Bir Gündü Oysa!	33
Öylesine.....	35
Teşekkür	39

Editörden

Merhaba sevgili okurlar,

Yaşantılarımızla beslenip paylaşma heyecan ve tutkumuzla süslenen, size ulaştığına dair geri bildirimler aldıkça da güzelleşen düşüncelerimizin yansıdığı yazılarımızı aktaralı 50 ay olmuş. Bu, engelli bireylerin eşit bir şekilde, tüm haklarından erişilebilir yararlanarak ve engelsiz bir hayatı kurgulayarak sürdürdüğü mücadeleye güçlü bir ses olarak katıldığımızı gösteriyor ki biz hala aynı inançla buradayız.

Mücadeleyle açtıysak sayımızı hadi gelin Bağımsız Yaşam'a bir daha değinen Beyza Ünal'ın yazısıyla başlayalım.

Bağımsız yaşamın parçası olan yemek yapmak da pişirmesiyle temizlemesiyle bize ait aslında diyor sanki Murat Kefeli bu ayki yazısında.

Bir anne olarak çocuğumuzla doyasıya oynayıp onun bilişsel ve motor beceri gelişimini desteklemek de parçası der gibi Elif Emir Öksüz.

Öte yandan bir anne otizmli çocuğunun hayata katılım mücadelesini desteklemeyi de büyütürse yıldızlarla dolan gökyüzümüze yeni bir yıldız eklenmiş gibi oluyor. Bu ay böyle bir röportaj yapmış Burak Sarı.

Üstelik bütün bunlar süregelen açık bir eşitsizlik ortamında olup bitiyor. Daha bilimsel söylemek istersek Canan Çam Yücel'e kulak verelim.

Ve de ölümümüz dirimizden yeğ diye düşünenleri işlemiş yazısında Deniz Aydemir Döke.

Eşitsizliğin peşi sıra gidip onu devam ettirenleri bizim için sıralıyor Meral Sözen.

En sıradan günümüzde bile bitiveriyorlar ya bazen, Engin Yılmaz bunun serzenişiyle kaleme almış yaşadığını.

Böyle aşırı iyilikten dolup taşınca insanın aklına anılar ve düşünceler üşüşüyor tıpkı Gülcan Altun'a olduğu gibi.

Oysa dedik ya biz hala burada mücadeleyi sürdürüyoruz. Bu ay da bu sürece katkı sunmuş uzak yakın herkesin emeğine teşekkür ederek bitirelim. Kulaklarımıza kitapları ve betimlemeleri ulaştıranlara şükranlarını sunan Sevgi Mart'ın yazısıyla

İyi okumalar.

Benim İçin Bağımsız Yaşam...

Beyza Ünal

beyzaunal7@gmail.com

Sayı 50, Nisan 2018

Bu ay, siz okurlarımızı bir farkındalık yaratma eylemine davet edeceğim; ama önce, eski yazılarımda değinmiş olduğum Bağımsız Yaşam kavramından biraz daha ayrıntılı bir şekilde bahsetmek istiyorum.

Bağımsız Yaşam kavramını öğrendiğim ilk andan beri, bu kavramın engellilik alanındaki hak arayışının temelinde olduğunu düşünüyorum. Hatta bugün bu alanda mücadelesini verdiğimiz her şey, ancak engellilerin bağımsız yaşama ve topluma dâhil olma hakkı tanınırsa uygun bir şekilde hayata geçirilebilir hale gelmektedir. Ayrıca, diğer hakların elde edilmesi ve olması gerektiği gibi uygulanmasının da bağımsız yaşam hakkını destekleyici bir etkisi vardır. Dolayısıyla, diğer hakların uygulanmasında bir araç işlevi gören bağımsız yaşam hakkı, aynı zamanda başlı başına önemli bir amaçtır. Ancak, bu konu hakkında fırsat buldukça konuştuğum zaman fark ediyorum ki engelliliğe yönelik hak temelli bir bakış açısına sahip birçok kişi Bağımsız Yaşam'ın hayatımızdaki önemini kabul ediyor ama tam olarak ne anlama geldiğini bilmiyor. Öte yandan, engelliliğe bambaşka açılardan bakan kişilerin, engellilerin bağımsız yaşam hakkına sahip olduğunu bile düşünemediğini sanmıyorum... O yüzden bu konu hakkında biraz daha konuşmamız lazım.

Bağımsız Yaşam, aslında kısacık bir yazıda aktarılabilecek bir kavram değil. Uzunca bir tarihçesi var çünkü bu hak elde edilene kadar bağımsız yaşam adına oldukça yoğun bir

mücadele verildi. Bu kavramın Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi'ne girmesini sağlayan da Avrupa ve Amerika'daki engelli bireylerin bu zamana kadar bu alanda yaptıkları oldu. Bu hareket, ilk olarak, o dönemde sıklıkla görüldüğü üzere, engellilerin toplumdan tecrit edilmiş bir şekilde, yatılı bakım evlerinde değil, toplum içinde kendi tercih ettikleri yerlerde yaşamaya hakları olduğu fikrinin savunulmasıyla başladı. Engellilerin toplu olarak kaldığı kurumlara karşı çıkılmasının nedeni bu kurumlardaki yaşam koşullarının çok kötü olmasının yanında, en iyi kurumlarda bile, engellilerin kendi hayatları üzerinde seçim ve kontrol olanağının olmamasıydı. Her gün saat kaçta uyanacaklarından, nerede ve kiminle yaşayacaklarına kadar hayatlarına dair tüm kararları diğer herkesin yaptığı gibi kendilerinin vermesi gerektiğine inanan engelli bireyler, bunu sağlamanın yolları üzerinde düşünmeye başladılar. İşte, bu noktada, bağımsız yaşama ve topluma dâhil olma hakkı, erişebilirlik ile yakından ilişkili hale geldi çünkü engellilerin kendi tercih ettikleri yerde yaşayabilmesinin ilk koşulu konutların erişilebilir hale getirilmesiydi. Böyle bir konuta sahip olduktan sonra yapılması gereken, engelli bireylerin günlük yaşamlarında ihtiyaç duyduğu desteği kendi ihtiyaç duydukları şekilde nasıl alabileceklerinin bulunmasıydı – çünkü herkes tek tip desteğe değil, farklı miktarda ve farklı şekilde desteklenmeye ihtiyaç duyuyordu. Böylece engelli bireylerin, kendilerine destek olacak kişiyi kendilerinin seçtiği ve işi, bu kişilere kendilerinin verdiği ancak destek olan kişinin ücretinin devlet tarafından karşılandığı kişisel asistanlık sistemleri kuruldu. Bu sistemler her ülkenin sosyal güvenlik sistemlerine göre değişiklik gösterse de, engellilerin, başkalarının kesin gözüyle baktığı birçok şeyi kimseye bağımlı hissetmeden yapabilmelerini sağladı. Özetle, özellikle yaşamlarını sürdürebilmek için

daha yoğun desteğe ihtiyaç duyan engelli bireyler, günlük yaşamlarını istedikleri gibi planlayabilmeye, istedikleri zaman dışarı çıkıp istedikleri yerlere gidebilmeye başladılar.

Bu sistem, bildiğiniz gibi, Türkiye’de var olan bir sistem değil. Bu nedenden, bağımsız yaşam hakkının Türkiye’de olması gerektiği şekilde uygulanmadığını söyleyebiliriz.

Bunun olmayışı, engelli bireylerin bir kısmının evinde mahsur kalmasına, bir kısmının eğitimini yarıda bırakmasına, bir kısmının çalışmamasına, bir kısmının ailesinin yanından ayrılamamasına veya bir kurumda yaşamak zorunda bırakılmasına neden oluyor. Dolayısıyla, engellilerin ihtiyaç duydukları desteği aldıklarında herkes gibi bağımsız birer birey olabilecekleri düşüncesinin toplumda yerleşmemiş olması, engellilik alanında savunduğumuz birçok şeyin tam anlamıyla gerçekleşememesine yol açıyor.

Bağımsız yaşam hakkının ve kişisel asistanlık sisteminin uygulanamamasının bir sonucu olarak, engelliler de bağımsız yaşayabileceklerine ihtimal veremez hale geliyorlar. Bu, aynı zamanda engellilerin psikolojik ve sosyal anlamda güçlenmeleri de engelliyor. Bütün bunlar, bağımsız yaşama ve topluma dâhil olma hakkının önemini bir kez daha vurguluyor.

Şimdi gelelim etkinliğimize... Tam da bu alanda çalışmalar yürüten Avrupa Bağımsız Yaşam Ağı, 2014 yılından beri, 5 Mayıs’ı Avrupa Bağımsız Yaşam Günü olarak kutluyor. Bu sene, Türkiye’de Bağımsız Yaşam’la ilgili farkındalığın artması amacıyla, ben de herkesi 5 Mayıs’ta #bağımsızyaşam #bağımsızyaşamgünü gibi etiketleri kullanarak, Bağımsız Yaşam’ın sizler için ne anlama geldiğini sosyal medya hesaplarınızdan paylaşmaya davet ediyorum. Böylelikle bu zamana kadar bir şekilde pek de üzerinde durmadığımız bir konuyu tartışmaya açabiliriz... Haydi, desteğe!

Ben başlıyorum: Benim için #bağımsızıyaşam her işimi kendim yapabilmek değil, ihtiyaç duyduğum desteği alabilmek ve hayatıma dair kendi kararlarımı uygulayabilecek olanaklara sahip olmaktır. Bunun ne kadar güçlendirici bir yaşam tarzı olduğunu kendim de birkaç kere deneyimleme fırsatı buldum. Gelecek yazılarımda bunlardan da bahsederim belki...

Mutfak İşlerine Sıfırdan Giriş 5

Murat Kefeli

m.k@muratkefeli.com.tr

Sayı 50, Nisan 2018

Önümüzdeki ay birkaç yemek tarifi ile son bulacak olan yazı dizisinin teorik bilgi içeren son parçacığıyla devam ediyoruz.

PIŞTI MI PIŞMEDİ Mİ?

Yemek yapmaya yeni başlayanlar için bu soru ilk zamanlar hayli sık dile getirilir. Eğer sizde de benzer bir şüphe uyanıyorsa karalar bağlamanıza gerek yok. Bir önceki yazıda belirttiğim bir detayı hatırlatarak konuyu eşelemeye başlayayım: Tencereye koyacağınız suyun miktarı ile yemeğin pişmesi arasında doğru bir orantı yoktur. Suyu bol koymanızın yemeği daha hızlı ve iyi pişireceği düşüncesi çoğunlukla yanılgıdır.

Yemeğin pişme süreci için temel kriteriniz zaman olabilir. Fark ettiğiniz üzere kesin bir yargı cümlesi kurmak yerine "olabilir" dedim; çünkü bu da kişisel deneyimlerle oluşan bir konu. Şahsen ben yemeği ocağa koyduktan sonra o yemek için kafamda belirlediğim süre dolmadan tencerenin kapağına elimi dahi sürmüyorum. O süre dolduktan sonra diğer aşamalara geçiyor veya "Eh, pişmiştir artık, kısmet!" diyerek ocağı kapatıyorum. Kendinizce yaptığınız zaman ayarını oluştururken ateşin harını ve koyduğunuz gıdanın, suyun sıcaklığını da hesaba katmalısınız. Buzluktan çıkardığınız barbunyanın pişme süresi ile on dakika önce haşladığınız barbunyanın pişme süresi arasında düşük ateşte ortalama on dakika fark eder. Her ocağın farklı oranda gaz saldırdığını da aklınızdan çıkarmayın. Ha, arzu ederseniz çıkarabilirsiniz de. Arkadaşınızın evinde yemek yaparken çiğ veya aşırı haşlanmış patates yediğinizde dersinizi alırsınız.

Benim ikinci kriterim koku. Özellikle içinde et veya kırmızı mercimek gibi haşlanırken yoğun koku salan gıdalarda hayli işe yarayan bir kriter. Ne var ki kokuya dayalı algı

zamanla yerine oturuyor. O noktaya gelmeden önce bir iki kez yarı çiğ eti dişleme olasılığınız da yüksek.

Sonraki kriterler tatma ve eşeleme. Bazı kişiler pişirmekte olduğu yemeği tatmaktan hoşlanmaz. Kimisi de yaparken o kadar çok tadar ki sofraya oturduğunda yemek yiyemediği için bir süre sonra tatmamanın manalı olduğuna karar verir. Pişirdiğiniz gıdaya çatal batırarak veya hafif ezerek diriliğini kontrol edebilirsiniz. Eğer etli bir yemek yapıyorsanız ve içinde sebze de varsa tatma işinde ahşap çöp şiş kullanabilirsiniz. Elinize çöp şişi alıp tencere içinde küçük kuşbaşı et aramak hayli eğlenceli olabiliyor. Tatmadan pişip pişmediğini anlamak isterseniz çöp şiş bu konuda da yardımcı oluyor. Tencerede çöp şişle çıktığınız et avında sonuca ulaştığınızda sivri ucu kesilmiş ikinci bir çöp şişi ete batırarak pişip pişmediğini anlayabilirsiniz. Ucu sivri olmadığı için et henüz pişmediyse fark edilebilir bir diriliğe sahip oluyor. Piştiyse sanki ucu sivri bir çöp şişmiş gibi ete saplanıyor.

Tabii kendinizce başka yöntemler de bulabilirsiniz. Örneğin ben tavuk haşlarken veya et yemeği yaparken delikli seramikten faydalanıyorum. Seramik kupa satan yerlerde yeşil çay yapraklarını kupaya koyduktan sonra yaprakların üste çıkmaması için kupa içine yerleştirilen ve kupadan biraz daha küçük, kulpsuz, delikli seramikler satılıyor. Her yemekte işe yaradığını söyleyemem ama soğan yahnisi yaparken hayli işlevsel oluyor - hele ki küçük küçük doğranmış et seviyorsanız. Seramiği tencerenin uygun bir yerine koyup içine iki parça et atıyorum. Süre, koku, dirilik kontrolü bittiğinde hâlâ etin piştiğinden emin değilsem çatalı seramiğin içine daldırıp tadımlık eti ağızıma atıyorum. Onca soğanın içinde küçük küçük doğranmış etleri bulma derdini sizden uzak tutuyor seramik.

TEMİZLİK

Lezzetli yemekler yapmanız mutfakta "iyi" olarak nitelendirilmenizi sağlamıyor. Kırık kırık bir barbunya pişirip arkasında savaş alanına dönmüş bir mutfak bırakanlara zaten yemek yapma önerisi sunulmuyor. Bu konuda özellikle hemcinslerimin pek becerikli olmadığı aşikâr. Aslına bakarsanız sorun beceri de değil, yönetim. "Nasıl olsa birazdan

tekrar ihtiyacım olacak, o iş bitince temizlerim" cümlesinden birkaç dakika sonra kurulan cümlelerin de "Nasıl olsa..." ile başlaması sorunun temelini oluşturuyor.

Mutfağınızda kendiniz için ön hazırlık alanı belirleyin. Ben tezgâhta çöp kovasının durduğu yerin yakınında hazırlık yapmayı tercih ediyorum. Benzer diğer bir alan lavabo kenarı olabilir. Soyduğunuz sebzelerin kabuklarını doğrudan çöp kovasına veya boşalan bir torba varsa onun içine atmanız ortalığın dağılma oranını azaltacaktır. Kabukları lavaboya atma yöntemi de kullanılıyor ama açıkçası işleri uzatmaktan başka bir şeye yaramıyor. Yağ bulaşmamış kapları lavaboya veya tezgâhın bir köşesine bırakmak yerine ilk fırsatta hızlıca akıtıp bulaşıklığa koymak dağınıklığı önleyen diğer bir unsur.

Yaptığınız yemekler taşsa da taşmasa da ocağın belli aralıklarla silinmesi gerektiğini unutmayın. Ocağın demir ızgaralarını ve ateş çıkan parçalarını aksamını söküp temizlemelisiniz. Aksi takdirde ateş çıkan yuvaların altı bir süre sonra yapış yapış bir hâl alıyor ve temizlerken üşengeçliğinize bindiriyorsunuz maalesef. Ve evet, son cümledeki "maalesef" yaşanmış ağır bir pişmanlığın ifadesi. Ocak üstündeki ızgaralar ve ocağın üstü dışında yanlarının ve eğer yemeğiniz taşıysa altının da silinmesi gerekiyor. Bu aşamada akıllı olun ve ocağı bir tarafından tutup hızlıca kaldırmadan önce üstündeki ızgaraları ve ateş yuvalarını çıkarın. Aksi takdirde bir de sağda solda ocak parçası aramak zorunda kalıyorsunuz "maalesef".

Aspiratörün sürgü yerleri, üst kısmı ve ulaşabildiğiniz her alanını belli aralıklarla silmenizi de şiddetle öneririm. Eliniz kuruyken, ıslakken, nemliyken sık sık buzdolabı kapağını açıp kapadığınızı dikkate alırsanız makul zaman aralıklarında tutma yerlerini silmeniz iyi olacaktır. Mutfak lavabosunun yakınlarında konuşlandırmak üzere sağlam bir bulaşık fırçasıyla lavaboya destek atışı yapması için lavabo pompası almanız iyi olacaktır. Lavabonun iç kısmının ara sıra temizlenmesi gerektiğini aklınızdan çıkarmayın. Özellikle yağlı bir tencereyi bulaşık makinesine sevk etme aşamasında akıttıktan sonra yapılması gerekiyor imiş. Hatta bu işi yapmadan önce fırçaya bir miktar deterjan damlatılıp lavabonun öyle fırçalanması gerekiyor imiş.

Bulaşık makinelerinin iç kısmının ara sıra temizlenmesi gerekiyor. Şükürler olsun ki bu iş için üretilen ve "bulaşık makinesi temizleyicisi" adı altında satılan ürünler bulunmakta. Ürünün kapağındaki yapışkanlı kâğıdı çıkarıyor ve makinenin alt rafındaki dikey demirlerden birine saplıyorsunuz. Makineyi deterjansız çalıştırıyorsunuz. Benim aldığım ürün, yıkama bittiğinde geride herhangi bir köpük veya benzer bir şey bırakmamıştı; ancak bir arkadaşın söylediğine göre bazı markalarda köpük kalabiliyormuş. Bu yüzden makineyi iki kez çalıştırmanız daha iyi olacaktır. Büyük bir marketin temizlik kimyasalları satılan raflarını gezmenizi şiddetle öneririm. Yağ sökücü kimyasallar, fırın temizleyici köpükler, buzdolabı içini temizlemek için sıvılar ve daha birçok deterjan ürünleri bulunmakta. Hangisinin işinize yarayacağını düşünüyorsanız alın. Yağ sökücü köpüğün ocak temizlemede ve ateş yuvalarını yağdan arındırmada hayli işe yaradığını söyleyebilirim.

KISA KISA PÜFFFF

İki bardak su koymak çoğu yemeğin pişmesi için yeterli oluyor. Ateşin harı yüksek olursa suyun hızlı çekileceğini aklınızdan çıkarmayın. Bunun dışında pirinç, mercimek, patates gibi gıdaların suyu emdiği detayı da önemli. İki bardakla başlayın, nihayetinde ek su koymak için ihale açmanız gerekmiyor. Ekleyeceğiniz suyun ılık olması gerektiğini unutmayın. Kuru fasulye pişmedi diye buz gibi su eklerseniz muhtemelen pişmemeye devam eder.

Blenderdaki kıyılmış soğanı tencereye boşaltmadan önce parçalayıcı bıçağı çıkartmayı unutmayın. Çünkü vitamin sadece soğandaymış "maalesef".

Ocağın altını kapamak, yemeğin pişme sürecini değil tencerenin yanma olasılığını sonlandırır. Yemeği yemenize bir saat varsa barbunyayı hafif diri bırakmanız sorun yaratmaz. Eğer tencerede çok su yoksa balık istifi gibi duran sebzelerin daha iyi piştiğini zamanla fark edeceksinizdir.

Soğan kavurma işini ocağın aynı yuvasında yapmayı ve ocak başından ayrılırken spatulayı aynı konumda bırakmayı alışkanlık hâline getirin. İlk başlarda sizin için daha güvenli olacaktır. Tencereyi tutmak için yoklarken veya spatulayı ararken ortalığı batırma, kendinizi yakma gibi ufak tefek kazaların önüne geçmenizi sağlayacaktır. Salça olarak adlandırılan gıdanın bazen inatçılık yapıp kaşığa yapışabildiğini aklınızdan çıkarmayın. Bu bilgi aklınızın bir köşesinde durduğu için salça olan kaşığı tencereye sertçe vurup silkelerken efendi olun. Yok eğer coşkuyla silkellerseniz o salçanın kaşık ucundan sıçrayıp her bir yana uçabileceğini unutmayın. Temizlikle uğraşmak bir yana bir de salçasız yemeği tüketmek zorunda kalacağınızı aklınızda tutun.

Kullandığınız mutfak tezgâhının kenarında çıkıntı yoksa kesme tahtasında domates keserken, tezgâh üzerinde iş yaparken dikkatli olun. Siz ıslık çalarak domates keserken domatesin suyu tempolu biçimde yere akıyor olabilir.

Yemek pişirirken aspiratörü çalıştırmayı alışkanlık hâline getirdiğiniz takdirde yemek kokusu ev içinde daha az hissedilir. Dibi tutan yemeği bir miktar salçalı su ekleyerek ve başka bir tencereye alarak kurtarabilirsiniz. Kurtaramadığınız yemeği ise çöpe dökmeden önce soğuk suyla soğutmayı ihmal etmeyin. Malum, günümüz poşetleri bazen fazlaca ince oluyor ve çöp kovasının dibinden yanık yemek temizlemek pek keyifli olmuyor "maalesef".

Sakar biriyseniz ya kendinize bir mutfak önlüğü alın ya da yemek yapma aşamasında acilen dışarı çıkmanız gerektiğinde üstünüzü değiştirin. Koştura koştura makarna almaya gittiğinizde market چراğının, "Abi, vurulmuşsun! Üstelik şerefsizler biber salçası kullanmış!" demesini sineye çekin.

Her yemekte işe yaramıyor ancak yine de anlatmak istedim: Özellikle pilav yaparken suyu fazla kaçırdığınızı fark ederseniz kâğıt havlu kullanabilirsiniz. Kepçeyle suyu almaya çalışırken tonla pirinci şehit edeceğinize iki üç parça kâğıt havluyu hızlıca suya batırıp çıkarmak fazla suyu çekmeye yeterli oluyor.

Sebzeleri buzdolabına yerleştirirken aynı yemekte kullanacağınız sebzeleri bir araya toplamak bence hayli işlevsel. Örneğin türlü yapacaksam torbanın içine patlıcan, biber,

havuç vs. koyup sebzeliğe doğrudan torbayı koyuyorum. Böylece zamanı gelince bir sürü poşetten farklı farklı sebzeler toplamak yerine sadece türlü poşetini çekip çıkarabiliyor insan.

Mısır, peynir, sumak, zeytin serpererek yaptığınız salataları daha lezzetli kılabilirsiniz.

Çoğunlukla soğan kıyan blenderın da ara sıra deterjanlı suyla yıkanmaya ihtiyacı olduğunu unutmayın! Ölçek olarak kullandığınız bardak veya fincanları tezgâhta ya hep aynı yere koyun ya işiniz bitince kaldırın ya da aynı ölçekten birkaç tane yedekte bulundurun; "maalesef" kırılıyorlar!

İi ıslak bir bardağı pilav yaparken pirinç veya bulgur ölçmek için kullanmayın. Yok eğer kullanacaksanız pirinci tencereye koyduktan birkaç dakika sonra aynı bardaktan su içmeye kalkmayın.

Marketten alışveriş yaparken ufak karışıklıkları önlemek için kendinizce bir çözüm uydurmalısınız. Aksi takdirde eve gelen misafiriniz "Murti, bildiğim kadarıyla yeşil mercimekten ezogelin çorba yapılmıyor?" dediğinde "Eee, evet doğru biliyorsun da ne alaka?" sorusunu soruyor gelen yanıt üzerine de "Hııııı... Öyleyse kırmızı mercimekten de sulu yemek yapılmaz değil mi?" diyorsunuz.

Pilavın altını kapattıktan sonra tencereye kâğıt havlu serip kapağı üstüne yerleştirirseniz dinlenme sürecinde işleri hızlandırır ve daha lezzetli bir pilav yemiş olursunuz.

Havuç kazıma işini poşet içinde yapabilirsiniz. Havucun kalın tarafı aşağıya gelecek şekilde yaklaşık atmış derece açıyla torbanın içine koyun. Sağ elinize aldıığınız kısa uçlu bir bıçakla yukarıdan aşağı doğru kazıyın. Aşağı ulaştığınız anda sol elinizde tuttuğunuz havucu hafifçe çevirin. Bir tur tamamlandığında havucun dar kısmında da kazımanız gereken yer varsa onu baş aşağı çevirin. Normale oranla çok daha hızlı kazıdığınızı fark edeceksinizdir ve bir süre sonra bu işlemleri doğrudan çöp kutusu üstünde de yapabilirsiniz. Havucu çevirmeyi öğrenmek işin hızlanmasını sağlıyor.

Mutfağınızda streç film, buzluk poşeti, lateks eldiven ve çöp şiş buldurmaya özen gösterin. Özellikle lateks eldiven hayli işe yarıyor. Yeri geliyor köfte yoğururken kullanıyorsunuz yeri geliyor tozlu zeminde bir şey aramadan önce elinize takıyorsunuz. Hayli işlevsel bir ürün ve patlıcanda parmak izi bırakmadığına dair iğrenç bir espri yapmayacağım; paniğe gerek yok...

Köfte yoğurma işine girmeden önce buzluk poşetini makas veya bıçakla keserek tek kat hâline getirin. Köfteleri koyacağınız tabağın zeminine poşeti serip köfteleri bunun üzerine dizin. İlk sıra tamamlandığında üstüne poşetin kalan kısmını örtüp ikinci kat köfteleri yerleştirin. Bu sayede köfteler donduktan sonra ihtiyacınız olduğunda güç bela ayırma derdi sizden uzak olacaktır. Ancak yine de köftelere ve poşete efendi davranın. Teröristlerle işbirliği yapıp köftenin üstüne yapışan poşeti pişirmek bir yana bir de onu yeme olasılığınız var. Eğer bu olasılık size ürkütücü geliyorsa ayraç olarak buzluk poşeti yerine yağlı kâğıt kullanabilirsiniz.

Kimi kişi domatesin sap kısmını bıçakla oyar kimisi de önce ortadan ayırır sonra domatesin fideye bağlandığı yeri keser. Benim yöntemimse şu: Domatesin fideye bağlandığı yeri yataylamasına ve çukurluğun altında olacak derinlikte kesin. Başparmağınızı kestiğiniz dilimin ortasına koyun ve fideye bağlanma yerinin çevresindeki etli kısımdan bir parça kesin. Dilimi başparmağınızı çekmeden parmaklarınızı kırırdatarak biraz daha çevirin ve bir küçük parça daha kesin. Bu işleme fideye bağlanma yerinin çevresinde domates kalmayana kadar devam edin. Kalan domatesiyse küp küp keserek salataya doğrayın.

Eğer yağlı kâğıdınız varsa zeytinyağlı yemeklerde de kullanabilirsiniz. Soğan kavrulup gerekli malzemeleri attıktan sonra pişecek olan sebzenin üstünü yağlı kâğıtla yüzde doksan oranında örtün. Daha sonra tencerenin kapağını kapatıp kısık ateşte pişirin. Göreceli bir kavram olduğunu vurgulayarak yemeğin lezzetini arttırdığını söyleyebilirim.

Yayla çorbası yaparken ayranın kesilmemesi için suya çok az limon sıkın. Dört bardak suyla yapılan çorba için bir çay kaşığı kadar sıkarsanız çorbaya limon tadı yansımıyor.

"Çay kaşığı" ifadesini laf olsun diye kullandım; oturup limonu çay kaşığına sığdırmakla uğraşmanıza gerek yok.

Bazı çorbaları doğrudan sizin yapmanız hazır çorba olarak pişirmenizden çok daha kolaydır. Örneğin ezogelin çorbasını hazır paketten yaptığınızda sık sık çorbayı karıştırmanız gerekir. Ancak mercimeği, bulguru ve baharatı tencereye koyup ocağa oturttuğunuzda gönül rahatlığıyla kaderine terk edebiliyorsunuz. Kaynadıktan sonra blender gereken işi tamamlıyor ve evde yapmak hazıra göre çok daha kısa sürüyor.

Taze fasulye yerken kılçığa denk gelmek hoşunuza gitmiyorsa fasulyeyi elle kırmak yerine bıçakla keserek ayıklayın. Elle ayıklamaya nazaran biraz daha uzun sürüyor ama kılçıksız fasulye garanti.

Bazen kuru soğanı blenderda parçalamak yerine elde doğramanız veya kesme tahtasında dilmeniz gerekecektir. Eğer bu aşamada gözyaşlarına boğulmak istemiyorsanız soyduğunuz soğanı yıkadıktan sonra ortadan ikiye bölün ve buzluğa atın. İki üç dakika beklettikten sonra ne yaparsanız yapın göz yaşartmayacaktır.

Yaz aylarında yemek yaparken şortunuzun bittiği yerde, dizinizin altına doğru akan bir şey hissederseniz panik yapmayın. Yemek yaptığınıza göre altınıza işediğiniz yaş aralığını geride bırakmış olmalısınız. Bir adım geri çekilin ve kâğıt havluyla tezgâhtan akmakta olan sıvıyı silin. Zemine damlayacak olan sıvılara dikkat edin. Yemeğe ekleyeceğiniz suyu ya şişeye doldurun ya da bardakla tencereye su götürürken altına bir tabak tutun. Zemine dökülen az miktarda sıvının ortalığı batıracağından şüphemiz olmasın.

"Çarpılırsan görürsün" deyişinin ne anlama geldiğini öğrenmek istiyorsanız kenar yüksekliği bir santimden fazla olan ve dayanıksız plastikten üretilmiş kapağı bulaşık makinesinde yıkayın. Makinede her plastiğin yıkanmadığı gerçeğini eğri büğrü olmuş kapağa bakarak öğrendiğinizde "Takdir-i Bosch!" dedikten sonra "Eeee... bir kadın tarafından icat edilen makineden ne beklenir ki zaten?" diyerek devam edebilirsiniz.

Ancak son cümleyi yalnızken veya sessizce söylemeniz çok önemli; aksi takdirde bir kadından "Akıllı telefonu erkekler icat etti de ne oldu ha? Pili bitince beyni de bitiyor! Cinsinizle uyumlu bir icat!" cümlesini işitebilirsiniz. Tabii beterin beteri var; şu cümleyi ve ardından yaklaşan ayak seslerini de duyabilirsiniz: "Oraya gelirse çarpılmak ne demekmiş sana gösteririm!" Çarpılma konusunda kurduğum cümleler nedeniyle orijinal laf itelemeyi arzu edenler yazının başında belirtilen e-posta adresini veya Facebook profilini kullanabilir. Ayrıca bu konuyla ilgili kurulan cümlenin sonunda "maalesef" ifadesinin olmadığını hatırlatırım. Kafama ve farklı uzuvlarıma çarpılmış plastik kapakla ve şiddetle vurulmuş olsa bunu söylemekten çekinmezdim. Neden söylemeyeyim ki? Ama olmadı öyle bir şey. Olmaz, olamaz, olmamalı ve olmayacak!

Notumsu: Hiçbir sebep yokken şiddetli reddediş içine girmenin aslında bir tür itiraf olduğunu iddia eden psikoloji kuramları için de şu yorumu yapıyorum: Freud, yanılıyordu tamam mı? Yanılıyordu! Yanılıyordu! Yanılıyordu!

Benimle Oynar mısın, Ama Körcülce?

Elif Emir Öksüz

filmerime@gmail.com

Sayı 50, Nisan 2018

Merhabalar herkese.

Kızım Bahar tüm vaktimi aldığı için artık dergide pek sık yazamıyorum. Fakat ellinci sayı şerefine uzun zamandır aklımda olan bir iki şeyi paylaşmak istedim. Malum artık bir kızım var. Günümün çoğu gibi düşüncelerimin çoğu da ona ait. Daha iyi bir anne olabilmek için bir sürü şey okuyorum, araştırıyorum ve deniyorum. Bunlardan bazıları da çocuğumla oynayabileceğim oyunlar hakkında. Henüz benim kızım çok minik, fakat ileride onunla oynamayı planladığım bir oyundan ve onu erişilebilir hale getirmekten bahsedeceğim bu yazımda.

Eşleştirme oyunu sanırım herkese tanıdık bir oyundur. Kartlar ters çevrilirler, her seferde iki kart açılır. Açılan kartlardaki resimler aynıysa o kart çifti ortadaki kartlardan ayrılır. Kartlar farklıysa, tersleri çevrilir ve sıra öteki kişiye geçer. Genelde iki kişiyle oynanan bu oyun, çocuklarda dikkat ve hafıza gelişimine yardımcı, eğlenceli bir oyundur. Kartlar çocuk ve ebeveynin ilgisine göre farklılaşabilir. Arka yüzleri aynı olan tüm kartlarla bu oyun oynanabilir. İki set kart aldığınızda da eşleşme olayı halledilmiş olur.

Peki çocuk ya da ebeveyn veya her ikisi de görmüyorsa, bu oyun nasıl oynanabilir?

Kartları Braille etiketlemek ilk akla gelen çözüm. Neden olmasın? Braille öğrenmeye de yardımcı olur. Fakat ben çocuğun farklı duyularına da hitap eden iki farklı seçenekten bahsetmek istiyorum.

Birincisi işitsel eşleştirme.

Bu oyunu oynayabilmek için önce eşleştirilecek nesneleri hazırlamamız gerekiyor. Bunun için ihtiyacımız olan şeyler; birbirinin tamamen aynısı olan bir sürü küçük kutu, kutuların içine konulup sallandığında ses çıkaran bir sürü küçük obje ve kutular sağlam kapanmıyorsa bunu halletmek için bant.

Muhtemelen çoğunuz ana fikri anladınız. Kutuların içine bir şeyler koyup çıkardıkları seslere göre eşleştireceğiz. Kibrit kutusu, sabun kutusu, çikolata ya da sakız kutusu veya aklınıza gelen evinize çok sık giren bir başka ürünün kutusu bu işe yarayabilir. Kutular çocuğun kavrayabileceği kadar küçük, içerisine bir şeyler konabilecek kadar büyük olmalıdır. Kutuların içine, boncuk, evde sağa sola atılmış duran yedek düğmeler, kutu içeceklerin açma halkaları, bilye, nohut veya fasulye gibi baklagiller veya aklınıza gelen elinize geçen ne varsa konabilir. Sonra kartları çevirmek yerine kutuları sallayıp çıkan sesleri eşleştirmeye başlayabilirsiniz.

Dikkat edilmesi gereken hususlar:

Kutuların içini doldurduktan sonra, mutlaka tamamen ve sıkıca kapandıklarından emin olun. Kutulara koyacağınız şeyler çok küçük olacağından, çocuk bunları yutabilir. Bu nedenle kutuları tamamen bantlayabilirsiniz. Bantların tamamen aynı olmasına özen gösterin, yoksa gören taraf farklı bantları kendine işaret yapabilir.

İkinci önemli nokta kutu çiftlerinin içlerini tamamen aynı yapmak. Örneğin bir kutuya 15 pirinç koyduysanız, eşi olacak kutuya da 15 pirinç koymalısınız. Farklı sayıdaki pirinçler farklı sesler çıkaracaktır. İsterseniz aynı malzemeyle sayıları farklılaştırarak birden çok kutu çifti yapabilirsiniz. Örneğin, 15 pirinçli iki kutu, beş pirinçli iki kutu ve tek bir pirinçli iki kutu gibi.

Son olarak, kutuların içine koyduğunuz kuru gıdalara dikkat edin. Zamanla kurtlanabilir ya da böceklenebilir.

İkinci oyun ise dokunsal eşleştirme

Bu aslında, aynı oyunun başka bir versiyonu

Bunun için gerekli malzemeler; aynı boyutta ve renkte boş kartlar veya kesilmiş kartonlar ve farklı renk ve türlerde evde bulunabilecek artık kumaşlar. Bir de yapıştırıcı makas falan. Belki ilk hazırlık aşamasında bir gören göze ihtiyaç olabilir. Fakat oynarken tamamen özgür olacaksınız.

Burada kumaş türlerinden kart çiftleri oluşturacağız. Örneğin kadife ve satenin hissi tamamen farklıdır. İsterseniz kumaşları kart boyutunda kesip yapıştırabilirsiniz. İsterseniz de kumaşları farklı geometrik şekillerde kesebilir ya da kesilmesini gören göz becerikli arkadaştan isteyebilirsiniz.

Örneğin iki kırmızı kadife üçgen, iki pembe saten yuvarlak, iki yeşil ipek kare, iki pembe pelüş beşgen, iki beyaz havlu baklava hazırlayabilirsiniz. Bu kartları eşleştirme oyunu için kullanabileceğiniz gibi renk ve şekilleri öğretmek için de kullanabilirsiniz.

Kutu fikri aslında tamamen benim değil. Kör ebeveynlik gruplarından birinde buna benzer bir ürün linki paylaştılar ve ben de neden evde yapılmasın ki diye düşündüm. Fakat kart fikri benim diyebilirim.

Biraz zahmetli olsa da keyifli olacağını düşünüyorum. Bakalım Bahar o yaşa gelince deneyip göreceğiz.

Deneyen olursa bana bildirsin lütfen. Yorumlarınızı merak ediyorum. İyi oyunlar, keyifli zamanlar dilerim.

Pervin Savurer Cengiz ile Otizm Üzerine Söyleşi

Burak Sarı

buraksari2014@gmail.com

Sayı 50, Nisan 2018

B. Sarı: Sizi kısaca tanıyabilir miyiz?

P. S. Cengiz: Pervin Savurer Cengiz, Şafak Kutman'ın annesiyim. Oğlum 17 yaşında otizm teşhisli bir genç

B. Sarı: Peki nasıl fark ettiniz?

P. S. Cengiz: 19 ay her şey normaldi. Babası doktor, kendim laboratuvar teknisyeniyim. Sağlıkçı olmamıza rağmen otizmin ne olduğunu bilmiyorduk. Bir gün abim bize geldi, bu çocuk farklı gelişen bir çocuk dedi. O zaman Kars'taydık biz, şu an çalıştığım Dr. Sami Ulus Hastanesi'ne geldik. Çocuğunuzun nesi var dediler. Sanki kulakları bizi duymuyormuş gibi geldi. Psikiyatriye yönlendirdiler. Psikiyatride, adını sordular. Bir tane araba verdiler. Oğlum adına tepki vermiyordu ve amacına uygun oynamıyordu arabayla. Otizmde isme dönme yokmuş göz teması yokmuş. Tabi bunları bilmiyorduk. Otizm 0 -3 yaş döneminde ortaya çıkan nöropsikolojik bir sendrom. Gelişim geriliği ve davranış problemiyle ortaya çıkıyor. Tabi bilmiyorduk. Sonra Ankara Tıp Fakültesi'ne yönlendirildik, tanı tedavi merkezinde tanı kondu. Dokuz ay paket programa gidip geldikten sonra, tayinle Ankara'ya gelip yoğun programa başladık.

B. Sarı: İlk yüzleşmeniz nasıl oldu?

P.S. Cengiz: Otizmi bilmiyorduk tabi, yaşayarak öğrenen bir anneyim. Kabullendikten sonra ve oğlum bu duruma geldikten sonra, iyi ki yaradan bana verdi diyorum. O süreç zorluydu tabi. Rapor elime gelene kadar her şey lay lay lom du. Sonra raporu aldım. % 74 engelli raporu çıkınca, Ankara'da deprem olmuştu sanki ve ben altında kalmıştım. Çok kötü bir duyguydu.

B. Sarı: O yıkıntılardan kurtulduktan sonra, nasıl olumlu yöne dümen kırdınız?

P. S. Cengiz: Öncelikle kabullenmek gerekiyor. Ben otizmi kabullenemeyen annelerden biriydim. Çünkü sağlıklı bir birey. Sadece davranış problemi var konuşmuyor. Olur ya konuşur, olur ya bunların hepsi biter diye bir umudum vardı. İlk teşhis konduğunda kabullenemeyen aileler gibi, Bende kabullenmekte bayağı zorlandım. İlk beş sene, oğlum toplumdaki kaçırdım. Diğer çocukların yanında fark edilmesin diye hemen yanına gittim. Onun adına ben konuşmaya başladım. Baktım ki olmuyor, bu benim gerçeğim ve bununla yüzleşmem lazım. O arada sürekli dergileri karıştırıyorum, internete bakıyorum. Otizm nedir? Tedavisi nasıldır? Otizmi nasıl yenebilirim düşüncesiyle. Otizmin sebebi de belli değil, tedavisi de yok. Tek tedavisi eğitim olan bir sendrom. 6 yaşından itibaren çok yoğun eğitim aldırıldı biz. Haftanın beş günü, ikişer saat eğitim aldırıldı. 4 yaşında havuza başladı, 4,5 yaşında ilk madalyasını aldı. Konuşma terapistlerine götürdüm, o zaman Türkiye'de konuşma terapisi çok yaygın değildi. 2013 yılında teşhis konduğunda, Eskişehir Üniversitesi DİLKOM'a götürdüm. Birer saat ders alsın konuşsun diye. Anne desin diye dört buçuk sene bekledim. Çok şükür şimdi anneciğim diyor. Devlet Türk Halk Müziği Gençlik Korosu'nda solo olarak sahne alıyor benim oğlum.

B. Sarı: İlk madalyasını 4,5 yaşında mı aldı?

P. S. Cengiz: İlk madalyasını 4,5 yaşında Ankara'da verdiler.

B. Sarı: Ayrıca yüzme şampiyonu değil mi?

P. S. Cengiz: Türkiye yüzme şampiyonu. Spor lisesine TEOG' la yerleşen ilk genç.

B. Sarı© Otizmliler bir birey ile karşılaştığımızda, nasıl bir iletişim yolu izlememiz gerekiyor?

P. S. Cengiz: Otizm başta belirttiğim gibi dil gelişim geriliğiyle seyreden, 0-3 yaş döneminde ortaya çıkan nöropsikolojik bir sendrom. Her birey geniş bir yelpaze, her birey farklı özellikler sergilemekte. Benim çocuğum da dokunmaya hassastı, benim

çocuğum da ismine dönmüyordu. Hiç bir şekilde iletişime geçmiyordu ve sürekli bağırarak çığlık atan bir çocuktuk. Evet farklı bir birey. Farklı bir insan. Bunun farkındayız. Nasıl yaklaşacağımızı bilmemiz gerekiyor. Çünkü Türkiye'de doğan her 65 çocuktan birisi otizmli doğuyor. Kesin rakamlar olmamakla birlikte 1 milyona yakın otizmli birey var. Kesin kararlı davranacağız. Evet şimdi bana bakıyorsun, gözlerimin içine bak benimle konuş. Ne istersen söyle. Genelde iletişim ve dilde sıkıntı olduğu için anlatamıyorlar bağıyorlar, anlatamıyorlar çığlık atıyorlar, anlatamıyorlar vuruyorlar. Onların toplumun ayrılmaz bir parçası olduğunu düşünerek, ailelerden yardım almalıyız. Gazetelerden, dergilerden ve internetten makaleler okuyarak bilgilenebiliriz. Eğer biz toplum olarak onlara sahip çıkarsak şimdi benim büyüttüğüm otizmli gencim akranlarıyla bir arada yaşayacak. Biz onları eğitelim ki, toplumdaki bireylere zarar vermesin.

B. Sarı: "Sağlıklı" bireyler de onlara zarar vermesin tabii. :) Zarar demişken, bir yaraya parmak basmak istiyorum. Engelli bireylerin eşit eğitim alma hakkının gasp edilmesi sorunu. Ben ve birçok arkadaşım, liselere başvurduğumuzda çeşitli problemlerle karşılaşmıştık. Birçok okul, suç işleyerek bizi kabul etmemiş, uzun mücadelelerle kendimizi kaydettirmiştik. Siz bu sorunu muhtemelen daha yakıcı yaşıyorsunuz. Bu süreci sizden dinlemek isterim.

P. S. Cengiz: Bizim çocuklarımızda davranış problemleri olduğu için, konuşma zorluğu yaşadıkları için okullara kabul edilmiyorlar. En büyük sorunumuz okullar. Kreşlere anaokullarına çocuklarımız alınmıyor. İlkokul çağında, kaynaştırma eğitimi yok denecek kadar az. 0- 18 yaş arası, elli üç bin birey olduğu, bunun üç bin kadarının okullu olduğu düşünülüyor. Okul yönetimleri, öğretmenler ve velilerin olumsuz yaklaşımlarıyla karşılaşılıyor. Bir şekilde bizim çocuklarımız alınmıyor. Özel alt sınıflara alınıyor. Özel alt sınıflara alan dışı öğretmenler atanmış. Çocuklarımız hakkında hiç bir şey bilmiyorlar. Sözleşmeli öğretmenler olduğu için, sürekli eğitimci değişikliği oluyor. Haftalık iki saatlik eğitimi özel eğitimlerden alıyoruz, onlar da ne kadar nitelikli eğitim veriyorlar tartışılır. Dolayısıyla çocuklarımız, alan mezunu olmayan öğretmenlerle iletişim kurmaya çalışıyor. Özel alt sınıflarda çocuklarımız, dört beş saat bir sıranın üzerinde oturuyor. Sağlıklı gelişim gösteren bireylerimizi, dört saat hiçbir materyal olmadan bir sınıfta oturabilir misiniz? Otistik çocuklar eğitim merkezlerine de baktığımız zaman, ağır

davranış problemleri olan çocuklarımız bir arada. O okulların durumu daha vahim. Çocuklarımız bu okullardan hiçbir şey almıyor. Biz zamanla yarışırken, zaman kaybı yaratıyorlar. STK'ların desteğiyle çocuklarımızın performansı doğru bir şekilde alındığında, kaynaştırma eğitiminden faydalanabiliyorlar. Oğlum ilkokula başlattığımda, bu çocuk bu okulda olmaz dediler. Veliler imza topladı. Kanuni haklarımı kullanarak, kurucusu olduğum Şafak Otizmli Bireyler Derneği'nin çabalarıyla oğlum bir şekilde o okulda tutabildim. Oğlum, 4+4'le okuldan atıldı, OÇEM'e gönderildi. Okul hakkında soruşturma başlatıldı. Sınıf arkadaşlarının, Şafak hakkında bir şikâyetleri olmadığını belirtmesi üzerine benim oğlum sınıfında kaldı. Mayısta, ödül verdiler benim çocuğuma. TEOG'la benim oğlum spor lisesini kazandı. Eğer birtakım haklarımı bilmemiş olsaydım, benim çocuğum toplumda dışlanan bir çocuk olacaktı. Ama şimdi benim oğlum, okulda evde bağımsız hareket eden bir birey.

B. Sarı: Şu an okulunda tek otizmli öğrenci değil mi?

P. S. Cengiz: Okulumuzda tek otizmli Şafak.

B. Sarı: Şafak Otizm Derneği'nden söz ettiniz, şu an Otizm Federasyonu'nda yöneticisiniz değil mi?

P. S. Cengiz: Otizm Federasyonu başkan yardımcısıyım. İki yıl Otizm Federasyon başkanlığı yaptım. Biz, 62 dernek ve vakıf olarak bir araya gelerek Türkiye Otizm Meclisi'ni kurduk. Onun yürütme kurulu üyelerinden birisiyim.

B. Sarı: Biraz Otizm Meclisi'nden söz eder misiniz? Bildiğim kadarıyla en son Konya'da toplanmıştı. Nasıl bir oluşum olduğunu bilmek isterler okurlarımız.

P. S. Cengiz: Altmış iki dernek ve vakıf olarak, ortak bir mücadele yürütmek amaçlı Otizm Meclisi'ni kurduk. Her doğan altmış iki çocuk, belki şu an otizmli doğuyor. Bu meclisi kurduğumuzda, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'ndan daire başkanlarımız genel müdürlerimiz vardı yanımızda ve Erbakan Üniversitesi'nin rektörü vardı. Eğitimcilerimiz vardı. STK'lar dâhil, yüz yirmi kişi bir araya geldik. Otizm Meclisi'ni 2016'da kurduk. Şu an meclisin başkanlığını Veysel Şahin yapıyor, sekreteryaya bizde.

Hükümet artık, Otizm Meclisi'ni bire bir muhatap alıyor. Resmi bir kimliğimiz yok ama birtakım sorunlarımızı gidip anlatabiliyoruz devletimize. 3 Aralık 2016'da Otizm Eylem Planı yayımlandı. üç yıllık bir periyod içerisinde, 2016- 2019 arasında. Otizm eylem Planı'nın içinde neler vardı: Haftada 25 saatlik eğitim istemiştik biz, kaynaştırma eğitimde gölge öğretmen istemiştik. Ailelerin eğitimi, erken tanı, kaynaştırma eğitimin yaygınlaşması. Bir buçuk yıl oldu ne değişti? Koca bir sıfır. Otizm Eylem Planı uygulamaya geçecek mi? Otizm Federasyonu başkan yardımcısı ve bir STK başkanı olarak ve bir anne olarak diyorum ki, acaba gerçekten uygulamaya geçecek mi?

B. Sarı: Federasyonu biraz tanıtabilir misiniz?

P. S. Cengiz: Otizm federasyonu fikri, Veysel Şahin tarafından gündeme getirildi. Bir federasyon kuralım, gerekirse o federasyonla konfederasyona gidelim küçük küçük derneklerle olmuyor dedi.

B. Sarı: Kaç yılında kuruldu federasyon?

P. S. Cengiz: 2014 yılında kuruldu. Çeşitli illerde şubelerimiz var.

B. Sarı: Kaç ilde derneğiniz var?

P. S. Cengiz: Şu an 12 tane dernek var. Doğudan batıya, kuzeyden güneye herkese ulaşmaya çalışıyoruz.

B. Sarı: Şu ana kadar yaptığınız somut çalışmaları örneklendirebilir misiniz?

P. S. Cengiz: Kaynaştırma eğitimin yaygınlaştırılması, aileleri bilinçlendirmek. Bunlar çok önemliydi, bu konuda çalışmalar yaptık. Bizim içimizdeki en büyük yara, 18 yaşından sonra ne olacak? İstihdama yönelik bir şeyler bekliyoruz devletimizden. Bu konuda çalışmalarımız devam ediyor, başarabilirsek ne mutlu bize.

B.Sarı: Teşekkür ederim.

P. S. Cengiz: Rica ederim.

Toplumsal Cinsiyet ve Türkiye’de Engelli Kadın Olmak

Canan am Yücel

canancam@gmail.com

Sayı 50, Nisan 2018

Toplumsal cinsiyet; kadına ya da erkeğe toplumun uygun gördüğü davranışları, kişilik özelliklerini, yaşam biçimini, sosyal, siyasal ve ekonomik yaşama katılım düzeyini, dış görünümünü ifade etmektedir (Yaşın Dökmen, 2014). Toplumun kadın ve erkek için uygun bulduğu, toplumsal olarak inşa edilmiş roller, davranışlar, aktiviteler ve nitelikler, toplumsal cinsiyet kavramının içeriğini oluşturmaktadır. Toplumsal cinsiyet özellikleri; farklı toplumlardaki farklı kültürel özelliklere göre değişiklik göstermesine karşın, kadının durumu birçok anlamda benzerlik göstermektedir (Şenyurt Akdağ ve diğerleri., 2016).

Kadının güzel, bakımlı, genç ve sağlıklı ama güçsüz, zayıf, korunmaya muhtaç, yanı sıra iyi eş, fedakâr anne ve becerikli, hamarat ev kadını vb. olması; kadınlar için belirlenen normlardandır. Toplumsal cinsiyet; kadınların erkeklere göre daha fazla kalıp yargılara, önyargılara ve ayrımcılığa maruz kalmasına neden olmaktadır (Yaşın Dökmen, 2014).

Engelli kadınlar; hem kadın hem de engelli olmalarından dolayı iki kat ayrımcılıkla karşılaşmaktadırlar. Doğumdan itibaren; sokağa çıkma, eğitim alma, hobi edinme, işe girme, evlenme, sosyal, siyasal, ekonomik olarak etkin olma konularında ayrımcılığa maruz kalmaktadırlar (Yaşın Dökmen, 2014).

Topluma eşit ve tam katılımın önündeki eğitim, istihdam, erişim, rehabilitasyon, sosyal hizmetler, yardımlar vb. konulardaki engellerin kaldırılması; eğitim alma, evlenme, eş olma, çocuk sahibi olma, çocuk bakımını gerçekleştirme, işe girme gibi gelişimsel temelli görevlerin yerine getirilmesi açısından çok önemlidir (Karataş &Gökçearslan Çifçi, 2010).

Engelli kadınların; eğitim, istihdam, uygun genel sağlık hizmetleri gibi imkânlardan yararlanma oranları daha düşük olurken; istismara ve şiddete maruz kalma riskleri daha yüksektir. Bu durum, psikolojik travmalara sebep olabilmektedir (Şenyurt Akdağ ve diğerleri., 2016).

Türkiye’de yaşayan kadın ve erkek okur-yazarlık oranları arasında büyük fark bulunmaktadır. Engelli ve engelli olmayan kadınlar açısından bu oranlara bakıldığında ise bu farkın daha da arttığı görülmektedir. Eğitim görmüş engelli kız çocuğu oranı, hem eğitim görmüş engelli erkek çocuğu oranına hem de eğitim görmüş engelli olmayan kız çocuk oranına göre çok daha düşüktür (Karataş&Gökçearslan Çifçi, 2010). Özellikle, kırsal kesimlerde okula uzaklık, ulaşım imkanlarının yetersizliği, ebeveynlerin kız çocuklarını eğitim ortamlarına dâhil etmemelerine neden olmaktadır. Okullardaki mimari erişilebilirlik sorunları da kız çocuklarının okul ortamlarında bulunmasına engel teşkil etmektedir. Özel eğitim hizmetlerine erişim konusunda da kız çocukları, erkeklere oranla daha fazla engelle karşılaşmakta ve cinsiyet eşitsizliği nedeniyle, eğitim ortamlarına dâhil olmaları daha kısıtlı olmaktadır (Rousso, 2003).

Engelli kadının mücadele ettiği konuların başında, kadına yönelik ihmal ve istismar gelmektedir. Engelli bireyler, yüksek oranda fiziksel, duygusal ve cinsel her türlü istismara uğramaktadırlar. Engelli kadına yönelik istismar oranının, engelli olmayan kadınlarla benzer şekilde hatta bazen daha yüksek oranda olduğu; bunun yanı sıra engelli kadınların duygusal, fiziksel ve cinsel istismara daha uzun süre maruz kaldığı bilinmektedir (Karataş &Gökçearslan Çifçi, 2010).

Engelli kadınların yaşadığı bir diğer sorun ise şiddettir. Şiddet sorunu, şiddeti doğal sayan kültürel kabuller nedeni ile daha da yaygınlaşmaktadır. Bireyin kadın olmasından kaynaklanan sorunlarının yanı sıra bir de engelinin olması, aile içinde veya dışında şiddet görmesini kolaylaştırmaktadır. Engelli kadına yönelik şiddete ilişkin ülkemizde sınırlı bilgi olmasına karşın yurt dışında yapılmış araştırmalar bu sorunun yaygın olduğunu göstermektedir. Yapılan çalışmaların çoğu, engelli kadınların daha çok eşleri

tarafından duygusal ve fiziksel istismara uğradıklarını ortaya çıkarmaktadır (Karataş &Gökçearslan Çifçi, 2010).

Engelli kadınların hem engelli hem de kadın olmaktan dolayı iki kat ayrımcılığa maruz kalmalarının önüne geçebilmek için bazı çalışmaların yapılması gerekmektedir. Yaşadıkları sorunlarla baş edebilmeleri için engelli kadınlar, psikolojik açıdan desteklenmeli, zayıf yönleri güçlendirilmeli ve güçlü yönleri arttırılmalıdır. İhtiyaçlar dâhilinde, engelli kadınlara, sosyal hizmet kuruluşlarında danışmanlık hizmetleri verilmelidir. Engelli kadınların bir araya gelerek birbirleriyle deneyimlerini paylaşabilecekleri, sorunlarını gündeme getirebilecekleri ve çözüm üretebilecekleri ortamlar yaratılmalı ve grup terapileri yapılmalıdır. Toplumun önyargılarının en aza indirgenebilmesi için toplumu bilinçlendirici eğitim faaliyetleri düzenlenmelidir. Yaşam kalitelerinin arttırılması için yasal düzeyde yaptırımların sağlanmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Engelli kadınlar, toplumsal hayatın içinde daha fazla yer almalı ve görünür olmalıdır. Kendi yaşamlarının öznesi olmak için gerekli çabayı göstermeli ve bir araya gelerek örgütlenmelidirler.

KAYNAKLAR

Karataş, K.,& Gökçearslan Çifçi, E. (2010). Türkiye’de Engelli Kadın Olmak: Deneyimler ve Çözüm Önerileri. TheJournal of International Social Research, 3(13), 148-152.

Rouso, H. (2003). EducationforAll: A GenderandDisabilityPerspective.

Şenyurt Akdağ, A., Tanay Aksaç, G., Temur Şimşekcan, N., Kara, Ö. (2016). Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Engelli Kadın El Kitabı. Ankara.

Yaşın Dökmen, Z. (2009). Toplumsal Cinsiyet ve Engellilik: ‘Bermuda Üçgeni’ ya da ‘Kara Delik’ Etkisi. Ankara: Engelli Kadın ve Sağlık Sempozyumu.

Ölünce Özgürleşen Engelliler

Deniz Aydemir Döke

daydemird@gmail.com

Sayı 50, Nisan 2018

Sağlamcılığın sonucu olarak insanlar engelli olmayı hayatlarında başlarına gelebilecek en kötü olay olarak karşılarlar. Engelli olmak muhteşem bir şeydir falan diyecek değilim. Sağlamcılık ve getirdikleri nedeniyle engelli bir insanın hayatı zorlaşıyor. Ama bu zor olan hayatların zor olması yeti yitiminden ziyade, toplumun engelliye aşağı görmesi ve engelli haklarının, erişilebilirlik başta olmak üzere, tam olarak hayata geçmemesi ya da kâğıt üzerinde kalmasından kaynaklanıyor. Sağlamcılığın temel düşüncelerinin arasında engelli olarak yaşamayı yaşamaya değer bir hayat olarak görmemek var. Bu düşünce sağlamcıların kafasında engelliler için ölümü bir kurtuluş haline getiriyor. Böyle olunca da ölen engelli tüm dertlerinden, engelliliğe olan mahkûmiyetinden kurtulup özgürleşiyor.

Engelli olmaktansa ölmek mesajı, ya da engelli olarak yaşamaya değmez mesajı sürekli olarak medya aracılığıyla veriliyor insanlara. Örneğin 2016 yılında yayımlanan Me Before You adlı bir filmde, deliler gibi zengin olan bir adamın bir kaza geçirip omurilik felci olduktan sonra bir türlü tekerlekli sandalye ile yaşama fikrine alışamaması ve ölümü tercih etmesi romantik bir biçimde ele alınmış. Bunun gibi başka bir sürü örnek bulmak mümkün. Engelli olan bireylerin illa yas tutması, sahip olmadıkları için üzülmesi bekleniyor. Eğer engelli tam aksine mutlu ise bu seferde mutluluğu garipseniyor, inkâr içinde olmakla yaftalanıyor.

Bildiğiniz gibi geçen ay teorik fizikçi, muhteşem bilim insanı Stephen Hawking öldü ve biz yukarıda anlattığım düşünce biçimini Amerikan medyasında ve sosyal medyada gözlemledik. İnsanlar Hawking'in sandalyesinden kurtulduğunu yazdı, arkada tekerlekli sandalye olan Hawking ayakta ve yıldızlara bakar halde resmedildi, artık özgür dendi. Yok yanlışları var, adam özgür değil ölü, tanrıyla arası pek iyi değildi diye bilindiğinden herhangi bir rahmete bile kavuşmadı zannımca, zaman mekan içinde vardı, artık yok.

Kendisiyle ilgili yapılan haberlerde, yaptığı bilimle öne çıkmak isteyen ve alanında çığır açan bilim adamını tekerlekli sandalyesine indirgeyiverdiler bir anda, öldü ve kurtuldu moduna girdiler.

Yani anlayacağınız engelliler ölünce özgürleşmiyor, engelli olmaktan kurtulmuyor, sadece herkes gibi ölüyor...

İyi İnsanlar A'dan Z'ye Sıralı Tam Liste

Meral Sözen

meralsozen1@gmail.com

Sayı 50, Nisan 2018

Algılamamı kolaylaştırmak amacıyla benimle daha yüksek sesle konuşanlar

Benim için çok üzülenler

Canımın ne istediğine benim yerime karar verenler

Çocuğumu benden çok düşünenler

Diğer engellilerden farklı olduğumu söyleyenler

"Engelli" ifadesini kullanmaktan kaçınanlar, ille de gerekirse kısık sesle söyleyenler

Fiziğimin güzelliğini alakasızca belirtenler

Güvenliğim konusunda sürekli endişe edenler

Her işi benim yerime yapmak isteyenler

Hiç çekinmeden dokunan samimi insanlar

İş verip, daha ne istediğimi soranlar

Kardeşi ilan edip koruma altına almaya çalışanlar

Lüzumsuz da olsa hayranlık bildirip övgülere boğanlar

Mutlaka bir görenden yardım almamı önerenler

Neyi yapıp yapamayacağıma benim yerime karar verenler

Olası bir aksaklıkta hemen müdahale edebilmek için her hareketimi an be an izleyenler

Ölümüne güvenip, iyi bir insan olduğumdan hiç şüphesi olmayanlar

Para almadan hizmet vermek isteyenler

Rahat etmem için girdiğim her ortamda teyakkuza geçenler

Saçma ve tehlikeli de olsa yaptığı şakalarla ortamı şenlendirenler

Sürekli tedavi seçenekleri soranlar ve hatta araştıranlar

Şirin bir ses tonuyla konuşup sevgi ve ilgilerini sunanlar

Teselli amacıyla dini bilgilerini paylaşanlar

Ufacık da olsa benden bir şey beklemeyenler

Üzütüsünü bana belli etmemeye alışanlar
Var oluşuma büyük anlamlar yükleyenler
Yorulmamam için yanımdaki kişiye muhatap alıp onunla konuşanlar
Zekamı abartılı biçimlerde övenler

Etrafımız iyi insanlarla sarıldı. Sanki nefes alamıyor gibiyim. Biri "Nankör" mü dedi? Yok,
hayır, dememiştir.

Öylesine Bir Gündü Oysa!

Engin Yılmaz

engin_yilmaz@yahoo.com

Sayı 50, Nisan 2018

Geçtiğimiz hafta sonu, Sevda ile birlikte hem alışveriş yapalım hem bir şeyler yiyip sinemaya gidelim umuduyla çıktık evden. İlk macera metro asansörlerinde başladı. Ümraniye'deki metro asansörü turnikelere inmek için 2. kattan 0 no'lu kata gidiyor. Yani arada bir katta da durabiliyor. Ama şehrim insanı bunu bilmediği için durduğu birinci katta asansörden inmeye başladı. İndikleri gibi bizi de kolumuzdan zorla çekiştirme telaşındaydı. Hayır, bir kat daha var ısrarımızı da kendilerine saygısızlık olarak algılayıp, "Gel gel inanmıyorlar" diye söylenerek çıktılar asansörden. Tabi ki bir kat daha indi asansör ve ilk maceradan galip çıkmış olduk.

Metrodan alışveriş merkezine gelince, başka biri musallat oldu birden. Yürüyen merdivenle sinema katına çıkmaktı amacımız, ama ne mümkün, amca bey defalarca yineliyor: "Yok yok, siz çıkamazsınız merdivenden." Zar zor ikna edebildik amcayı da bıraktı kolumuzu.

Yemek katında Hayal Ortağım'ın Yol Arkadaşım uygulamasını bir test edelim diye geçirdik içimizden ve bir restorana navigasyon yapmaya başladık. Ama en büyük engel yine çevreydi. "Nereye gideceksiniz? Durun ben götüreyim, niye oradan gidiyorsunuz?" soruları ve insanların çekiştirmeleri arasında zar zor ilerleyebildik ve bulabildik aradığımız yeri.

Yemekten sonra, bir üst kata çıkmaktı niyetimiz, ama yine asansöre yönlendirildik zorla. Bu sefer artık itiraz edecek takatimiz kalmamıştı, kaderimize razı geldik asansörün önüne. Önce 5 dakika gelmedi asansör, sonra nihayet geldi ve bodrum kata iniverdi. İsrarla yukarı çıkacağımızı söylediğimiz halde, yanımızdaki aşağı basmış çünkü. Neyse sinema gişesine 2 dakikada ulaşacakken, 10 dakikada ulaşabildik mecburen.

Dedim ya sıradan bir gündü oysa ama kendi başımıza bir şey yapabilmemize ihtimal dahi vermeyen toplum, var olan engeller yetmiyormuş gibi daha da engellenmiş hissettirmek için yaptı vazifesini layıkıyla. Evet, oysa sıradan bir gündü, ama sıradan insanın alışıldık günü değil, engellenmişliğin, sesini duyuramamanın sıradanlığıydı bu.

Öylesine...

Gülcan Altun

guleycane@gmail.com

Sayı 50, Nisan 2018

Lacivertliğinden sıyrılıp koyuluğunu silkelemeye çalışan mavinin en soğuk olduğu bir gökyüzüyle girerdim çocukluğumun Ankara'sına. İçim mutlulukla üşürdü. Geride bıraktığım babamın buruk özlemine karışan kar heyecanıyla bakardım otobüs camından. Mavi çöp kutusunun hemen arkasındaki evdi dedemlerin tek kayısı ağacıyla şirinleşen evi.

Gözlerimi ilk kaybettiğim yıllarda, her altı ayda bir Ankara'ya gitmek durumunda kalmıştık annem ve ben. Çoğu zaman kardeşim de bizimle beraberdi tabii. Ankara'nın doktorlarına daha mı güveniyordu ne annem, gidiyorduk işte. Ankara, Mamak ve Göz Bankası Hastanesi... Altından akan Samsun asfaltı, arabalar, arabalar, arabalar... Hiçbir zaman görmediğim ama bildiğim otomobil seli... Yeni Türkü müzik gurubunun Sonbahardan Çizgiler şarkısı bana hep bu manzarayı anımsatır, çocukluğumu, hüzünlü Ankara göğünü, karlı bir hastane bahçesini, oda arkadaşım Hüseyin ile araba sayma yarışlarımızı, hastanenin karşısındaki tadına doyamadığım dönerleri yapan küçük dönerciyi anımsatır. O dönerin tadını başka hiçbir yerde bulamadım.

Geçmişinden kopamayan yaşlılara döndüm. Galiba artık gerçekten yaşlandım. Sık sık bu hislere kapıldığıma göre. Biz büyüdük ve kirlendi dünya, gene bir Yeni Türkü şarkısında söylendiği gibi. Hem kirlendi hem otomatikleşti.

Otomatikleştik evet! Her şeyimiz monoton bir çizgide. Eskiden de böyle miydi? Anne babalarımız da mı böylelerdi? Sanmıyorum. Hatırlıyorum, eskiden ev oturmaları vardı, paylaşımlar, aileler arası küçük eğlenceler. Düğünler bile otomatikleşti artık.

Teknolojinin esiri olduk deniyor ya birçok yerde, çok zaman. Hakikaten öyle. Mesela artık birçok kimse kol saati takmıyor. Cep telefonları bu gereksinimi karşılıyor çünkü.

Oysa ilk kol saatim ne güzel bir heyecan ve mutluluk oturtmuştu kalbime, dudağımdaki şaşkın gülümseme ile birlikte.

İlk kabartma saati, kabartma yazıyı öğrenmek için 1990 yılı yazında gittiğim Ankara Aydınlık Evler Okulu'nda verilen yaz kursunda görmüştüm. O zaman çok uzak gelmişti bana. Ama şimdi benim de kolumda vardı. Özellikle kör olduktan sonra buruk bir hüznle kendime hep uzak gördüğüm saat takma duygusu yanı başımdaydı artık. Ne garip değil mi? En basit şeylere özlem duyuyor hayatın bir yerinde birileri. Halbuki dünyanın bir yerinde başkaları çözmüş olduğu halde bu gereksinimin gerekliliğini haberiniz bile olmuyor veyahut haberiniz olsa da imkanınız. En zoru da bu olmalı.

Çocuk gibi ilk günlerde saatimin kapağını açıyor, akrep ve yelkovana hafifçe dokunuyordum huzurla. Sonra kapağını kapatırken gelen o çıt sesi... Ne çok severdim. Sonra bir saatim daha oldu. Ama onun kapağını kapatırken ilki kadar güzel çıt sesi vermiyordu.

Teknolojiye dönelim hadi! Tarihi ya da en sevdiklerimizin bile telefon numaralarını aklımızda tutmak zahmetinde bulunmuyoruz. Elimizin altında var nasılsa. En ufak bir arızada ise elimiz kolumuz bağlanıyor. Dünya durdu gibi hissediyoruz. Teknoloji ekranlardan dil çıkartıyor bize. "Hehehe bana muhtaçsın" diye.

Sabah kahvaltı yaparken elde tablet ya da telefon haberler gözden geçiriliyor veya kişisel mesajlara bakılıyor, evden çıkılıyor, durakta beklerken hatta yolda yürürken veya araba kullanırken bile çok zaman insanların bir yandan internette gezindiğine tanık oluyoruz. Yaşanan kazalar ise işin ayrı bir boyutu.

Otobüslerde, bekleme salonlarında hep elde telefonlar. Yanındakinin farkında bile değil insanlar. İşyerinde bütün gün ekran karşısında çalışıyor ve akşam eve gelir gelmez TV'nin tuşuna dokunuyorlar. Hiç bakmasan bile, ki genelde göz ayrılmaz oradan, sesi hep doldurur tüm evi. Eğer TV'de izleneni sarmadıysa kafamız hemen internete koşarız. Farkında mısınız? Hastanelerin göz poliklinikleri en dolu bölümlerden biri. Sanırım hastanelerin en yoğun servisleri bir göz bir de nöroloji bölümleri. Zira artık herkes gözlüklü. Gözlük takmadığında gözünü açça açça bakmaya çalışan insanlar hızla artıyor.

Neyse bu durum biz körler için daha iyi. Bu sayede erişilebilirlik çok daha öncelikli bir konu haline gelir. Artık her alanda herkes bunun önemli bir şey olduğunun farkına varır. Körleri bir kenara ayrılabilir bir azınlık sayamazlar. Yani erişilebilirlik çoğunluğun gereksinimi haline geleceğe benziyor.

Ben gene ne diyecektim nerelere geldim. Artık zamanımız, planlarımız, hatta arkadaşlıklarımız, sevgilerimiz, boş zaman değerlendirmelerimiz hepsi teknolojinin elinde. O yoksa yok muyuz acaba?

Artık önemli günlerimiz, sevdiğimizimizin doğum günleri bile onun elinde. Çok rahatız bu sayede. Nasılsa uyarıyor bizi. Gerçi iyi bir şey bu da. Evlilik yıldönümünü unutma stresi yok mesela. "Aaaa! Bugün eşimin doğum günümüştü. Gerçekten bugün ayın kaçtıydı?" diyoruz bir anda.

Tüm bunlara rağmen birçok insanla birlikte körler için de çok büyük kolaylık. Mesela benim gençliğimde bir yemek yapmak istediğimde annemden ya da yakın bildiğim bir komşu teyzeden tarif öğrenmem gerekirdi. Oysa şimdi muhtaç olduğum tek şey erişilebilirliği sağlanmış bir internet sitesi ya da cep telefonu uygulaması. Bakıyor, tarifin gerektirdiği malzemeleri hazırlıyor ve anlatıldığı üzere yapmaya başlıyorum.

İnternette çok fazla dolaşan kısra benzeri hikâyelerden birinde mutluluğun gizini arayan bir gencin öyküsü anlatılır. Genç bu amaçla bir bilge krala gider. Bilge kralın sarayı muhteşemdir adeta. Kral gence içine iki damla yağ damlattığı kaşığı verir ve sarayında dolaşmasını söyler. Genç elinde kaşık koridorlarda dolaşmaya başlar. Ancak gözünü kaşıktan ayırmamaktadır. Geziyi bitirip kralın yanına döndüğünde "getirdim efendim" der. Kral sorar: "Duvarlardaki eşsiz resim tablolarını gördün mü? Ya yerlerdeki muhteşem İran halılarını? Masaların üzerindeki en ince işçilikle işlenmiş vazoları?" Genç hiçbirini görmemiştir. Kral onu bakması için tekrar elindeki kaşıkla birlikte dolaşmaya gönderir. Bu sefer döndüğünde gencin ağzı şaşkınlıktan ve hayranlıktan bir karışık açık kalmıştır. Krala hayranlığından ve gördüğü şeylerin muhteşemliğinden övgüler düzmeye başlar. Kral yine sorar: "Kaşıktaki iki damla yağ ne oldu?" Çünkü kaşıktaki iki damla yağdan eser yoktur.

Bence teknoloji de ve hatta hayatın kendisi bile, iŖte böyle; teknolojinin bütün nimetlerinden faydalanmalı insan ama kaŖıktaki iki damla yağı unutmadan.

Teşekkür

Sevgi Mart

sevgi.mart@gmail.com

Sayı 50, Nisan 2018

Merhaba arkadaşlar, bu ay, aslında çok uzun zaman önce yapmam gereken bir şeyi yapmak ve hayatıma birçok güzellik katan insanlara teşekkür etmek istiyorum. Aslında bu insanlar, sadece benim değil; eminim birçoğumuzun hayatına dokundular.

Öncelikle, sesli kütüphane kurucularından ve çalışanlarından başlayalım. Şimdi düşünün, kitap okumayı deli gibi seven bir kız. Bu kızın çocukluğu, anneannesinin ve babaannesinin anlattığı masallarla, anılarla, bilmecelerle geçtiği için, sürekli okuma açlığı çekiyor. Ailesi, annesi, babası, kardeşleri fırsat buldukça bir şeyleri sesli okuyorlar ona ama bunlar, bu kıza kesmiyor. İstiyor ki; canı ne zaman isterse kitaplara ulaşabilsin; geceleri uykusu kaçtığında, gündüzleri canı hayaller âlemine dalmak istediğinde, aklına takılan bir konuyu kafasında çözmek istediğinde... Ancak, Braille basılmış kitap neredeyse yok. Dolayısıyla, kitaplar ona masal ülkelerinin peri kızları gibi geliyor. Sonra bir gün, TÜRGÖK adında bir sesli kütüphane keşfediyor. Ancak, buradan gelecek kitapları da beklemek ayrı bir dert oluyor. Üstelik ayda sadece üç kitap alınabilmesi de ona kısıtlayıcı geliyor. Çünkü, bir yandan yüksek lisansını yaparken; bir yandan da akademik bilgilerle dolan kafasını, hayaller âleminin coşkun sularında yıkayıp; arındırmak istiyor. Tam bu dönemde, bir gün annesinin okuduğu bir gazetede, Görme Engelliler Teknoloji ve Eğitim Laboratuvarı GETEM'in haberine rastlıyorlar. İşte o andan itibaren; bu kızın hayatına yeni bir anlam geliyor. Ne zaman, hangi kitaba isterse ulaşabilmek; istediğini istediği kadar dinleyip; sonra istediği zaman tekrar geri dönebilmek. Muhteşem bir dünya geliyor ona.

Bu kız benim arkadaşlar. Şimdi sizlerin nezdinde, başta GETEM olmak üzere; tüm sesli kütüphanelerin kurucularına, çalışanlarına, gönüllü okuyucularına, kitap tarayıcılarına, kısacası, o eserlerin bizim kulağımıza ulaşmasında emeği geçen herkese minnetlerimi sunmak istiyorum. Gerçekten, yaptıkları iş o kadar önemli ki; düşünün, evimizin rahat

ortamında, bir yolculukta, bekleme odalarında, akla gelebilecek her yerde, sadece birkaç tıkla, istediğimiz kitaba ulaşır; hoşça vakit geçirebiliyor, bir konu hakkındaki merakımızı giderebiliyor ya da hiç bilmediğimiz birçok yeni bilgi ve deneyim kazanıyoruz.

Ya SEBEDER. Onun hayatıma kazandırdıklarını anlatmak istesem; bir kitap yazabilirim herhalde. Sinema filmlerinin, dizilerin, sadece yarısını takip edebildiğimi, SEBEDER sayesinde anladım. Engellilere film ve dizi zevkini sonuna kadar yaşatmak isteyen ve bu amaçla hayallerinin peşinden koşan bir grup güzel insanın, bize bu gün sunduklarını anlatmaya kelimeler yetmez herhalde. Eminim hepimiz, sevdiğimiz bir dizi televizyonda oynarken ya da sinemaya gittiğimizde film izlerken; yanımızdakilere; “Şuanda ne oluyor? Kim geldi? O sesler nereden çıkıyor? Neden öyle tepki verdin ne oldu ki?” gibi sorular sormuşuzdur. Sözlerin yetmediği yerde, izlediğimiz şeye biraz daha anlam katabilmek ve ondan biraz daha fazla zevk alabilmek için. Ancak, şimdi, SEBEDER sayesinde, kulaklıklarımızı takip; seyir mahremiyetimiz içinde, erişilebilirliği hak gören tüm yapımcıların ürettikleri eserleri, büyük bir zevkle takip edebiliyoruz. Hatta bana öyle bir durum oldu ki; birisiyle bir şey konuşurken ya da bir toplantıdayken veya birilerine bir şeyler anlatıyor, eğitim veriyorken; “Keşke şuan SEBEDER’den birisi yanımda olsa ve bana bu insanların mimiklerini, davranışlarını betimlese.” diye düşünüyorum.

O insanlar, inançlarının ve hayallerinin peşinden giderek; bize, bu gün, belki de bundan on yıl önce “İmkânsız” diye düşündüğümüz güzellikleri yaşıyorlar. Sadece film ve dizilerle kalmadı bu çalışma elbette. Tablolar, binalar, bayraklar, broşürler, afişler, paralar, tiyatro ve bale eserleri ve aklıma gelmeyen daha bir sürü yapıt da SEBEDER sayesinde artık bizler için erişilebilir. Bir ülkenin para birimini düşündüğümde, kafamda bir imge oluşuyorsa; bir sanat eseri ya da ünlü bir binadan bahsedilirken, fikir yürütebiliyorsam; siz güzel insanların sayesinde. Bu nedenle, metin yazarından seslendirenine, son kontrolünü yapandan, montaj uzmanına, her birinize ayrı ayrı sonsuz minnetlerimle.

Bu günlerde, SEBEDER’in emeklerini yıpratmaya çalışan ya da o emekleri dikkate almayan; yapılan işin önemini göremeyen bazı yayın kuruluşları var. SEBEDER’in

gecesini gündüzüne katarak hazırladığı Betimleme Versiyonlarını yayına almakta ihmalkâr davranan; ya da betimleme yaptırmak istemeyen kuruluşlar. Umarım, betimlemenin ve erişilebilirliğin bizler için ne anlama geldiğini bir an önce anlarsınız ve sizlerde, hem bizim hem de SEBEDER'i oluşturan tüm güzel insanların hayallerini paylaşabilirsiniz.

Hem sesli kütüphanelerimiz hem de SEBEDER'in hep bizimle hep hayatımızda olması ve tatlı dokunuşlarını yaşamımızdan eksik etmemesi dileklerle; tekrar teşekkürler.